

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

IFRS® 2 Hisse Bazlı Ödemeler

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UFRS 2'NİN KAPSAMI

TEMEL TANIMLAR

- 1 **Hisse bazlı ödeme anlaşması**
- 2 **Hisse bazlı ödeme işlemi**
- 3 **Nakit olarak ödenen hisse bazlı ödeme işlemleri**
- 4 **Özkaynağa dayalı hisse bazlı ödeme işlemleri**

TEMEL TANIMLAR

1

Hisse bazlı ödeme
anlaşması

2

Hisse bazlı ödeme
işlemi

3

Nakit olarak ödenen
hisse bazlı ödeme
işlemleri

4

Özkaynağa dayalı hisse
bazlı ödeme işlemleri

TEMEL TANIMLAR

1

Hisse bazlı ödeme
anlaşması

2

Hisse bazlı ödeme
işlemi

3

Nakit olarak ödenen
hisse bazlı ödeme
işlemleri

4

Özkaynağa dayalı hisse
bazlı ödeme işlemleri

TEMEL TANIMLAR

1

Hisse bazlı ödeme
anlaşması

2

Hisse bazlı ödeme
işlemi

3

Nakit olarak ödenen
hisse bazlı ödeme
işlemleri

4

Özkaynağa dayalı hisse
bazlı ödeme işlemleri

TEMEL TERİMLER: HAK KAZANMA ve HAKEDİŞ KOŞULU

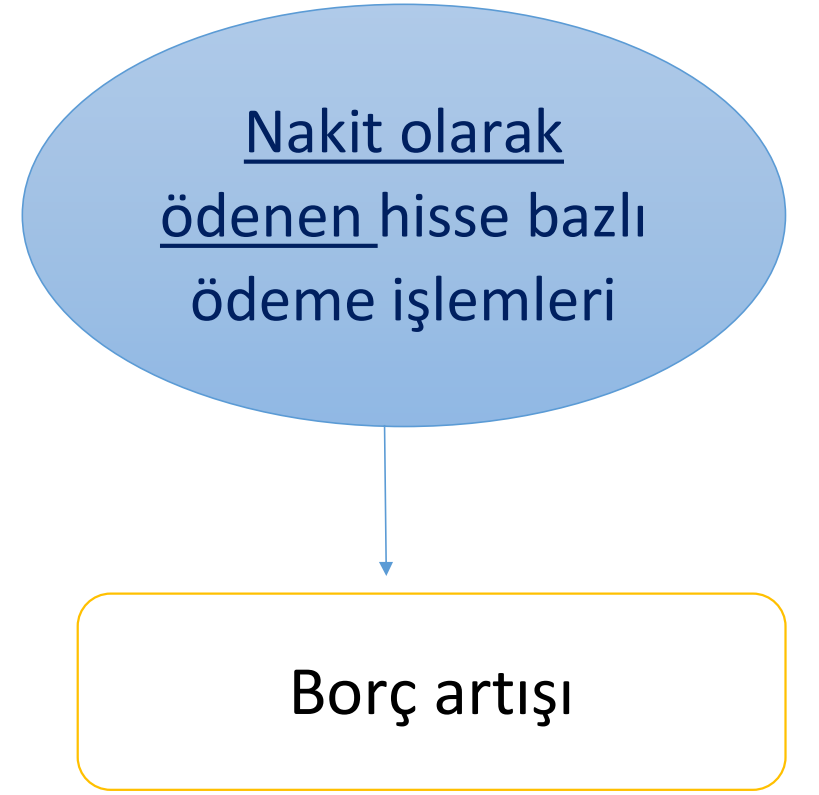
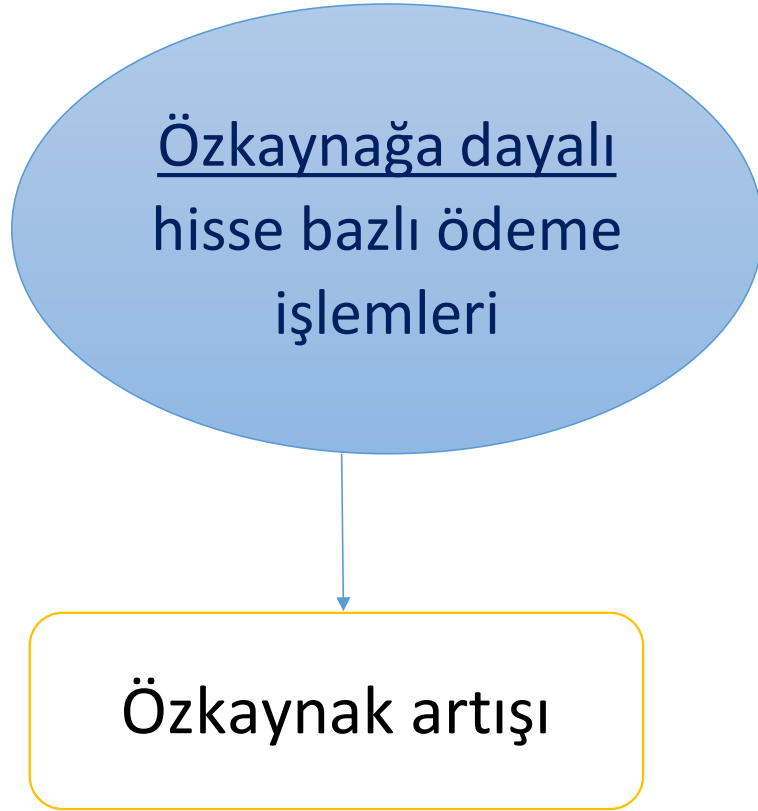
Hak kazanma = yetkili duruma gelmek

Hakediş koşulu = hizmet koşulu ya da performans koşulu.

Hakediş dönemi = her türlü hakediş koşulunun yerine getirildiği dönem.

MUHASEBELEŞTİRME VE ÖLÇME

Hisse bazlı işlemlerde muhasebeleştirme kriterleri

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ

Elde edilen mal veya hizmetlerin ve bunlara karşılık özkaynakta meydana gelen artışın **GERÇEĞE UYGUN DEĞER** üzerinden ÖLÇÜMÜ.

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ

Alınan mal ve hizmetlerin gerçeğe uygun değeri güvenilir bir şekilde tahmin edilebilir mi?

İşlem:

İşletmenin çalışanı olmayanlar

İşletme çalışanları

EVET

HAYIR

EVET

Mal ve hizmetlerin teslim alındığı tarihteki **GERÇEĞE UYGUN DEĞERİ**

İhraç tarihindeki özkaynak araçlarının **GERÇEĞE UYGUN DEĞERİ**

Ölçüm

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ – işletme çalışanı olmayanlar

Örneğin, işletme bir davayla ilgili hizmetleri karşılığında avukatlarına hisse senedi ihraç etmeyi kabul etmiştir. İşletme, avukatlardan, verilen hizmetlerin gerçeğe uygun değeri için 20.000 PB tutarında bir fatura almıştır.

İşletme bu işlemi nasıl muhasebeleştirecektir?

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ – işletme çalışanları

1. yılın başında işletme, 10 yöneticisiyle, her birinin 3 yıl hizmette kalması koşuluyla, her birine 100 hisse senedi opsiyonu vermek için bir sözleşme yapmıştır. 1. yılın başında bir hisse senedi opsiyonunun tahmini gerçeğe uygun değeri 6 PB'dir. Ancak 2 yönetici ikinci yılda işletmeden ayrılmıştır.

Bu işlem nasıl muhasebeleştirilmelidir?

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ – işletme çalışanları

GERÇEĞE UYGUN DEĞER = 10 yönetici * her biri 100 hisse
senedi opsiyonu * 6 PB = 6.000 PB

Gider 2.000 (6.000 PB'nin 1/3'ü)

Özkaynak 2.000 (6.000 PB'nin 1/3'ü)

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ – işletme çalışanları

2. yılda sadece 8 yönetici görevde kalmıştır ve bu nedenle sözleşme sadece onlar için geçerlidir.

GERÇEĞE UYGUN DEĞER = 8 yönetici * her biri 100 hisse senedi opsiyonu * 6 PB
= 4.800 PB

Gider 1.200 (4.800 * 2/3 = 3.200 PB – 2.000 1.Yılda muhasebeleştirildi)

Özkaynak 1.200 (4.800 * 2/3 = 3.200 PB – 2.000 1.Yılda muhasebeleştirildi)

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ – işletme çalışanları

3. yılda herhangi bir değişiklik olmazsa, işletme kalan 1.600 PB'yi (4.800 PB – ilk iki yılda muhasebeleştirilen 3.200 PB) gider ve özkaynakta artış olarak muhasebeleştirir.

Gider 1.600

Özkaynak 1.600

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ– dahili kriterlerle işletme çalışanları

Bir işletme, satış departmanında 50 kişiyi istihdam etmektedir ve aşağıdaki koşullar altında her birine hisse senedi opsiyonu verir: çalışanlar üç yıl boyunca hizmette kalmalı ve satışların artmasına katkıda bulunmalıdır.

(i) Ortalama satış artışı %5'in altında ise her çalışan 50 hisse senedi opsiyonu alacaktır.

(ii) Ortalama satış artışı %5'in üzerinde ise her çalışan 100 hisse senedi opsiyonu alacaktır. Bir hisse opsiyonunun gerçeğe uygun değeri 30 PB'dir.

İnsan kaynakları departmanından alınan veriler, %20'lik bir çalışan geri dönüşünü göstermekte ve bu da dönem sonuna kadar 40 çalışanın hizmette kalacağı tahminine yol açmaktadır.

Ek bilgi:

1. yılda yıllık satış büyümesi %4'tür, ancak 2. yılda yıllık satış büyümesi %7'dir. 3. yılda satış büyümesi %6'dır ve hizmette kalan gerçek çalışan sayısı 42'dir.

Bu işlem nasıl muhasebeleştirilmelidir?

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ– dahili kriterlerle işletme çalışanları

Dahili performans kriterleri ile özkaynağa dayalı hisse bazlı işlem hesaplamaları

Yıl	Toplam gerçeğe uygun değer hesaplaması	Dönem gideri	Kümülatif gider
1. Yıl	50 çalışan * %80* 50 hisse senedi opsiyonu/çalışan * 30 PB/hisse senedi opsiyonu = 60.000 PB	60.000 PB /3 yıl = 20.000 PB	20.000 PB

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ– dahili kriterlerle işletme çalışanları

Dahili performans kriterleri ile özkaynağa dayalı hisse bazlı işlem hesaplamaları

Yıl	Toplam gerçeğe uygun değer hesaplaması	Dönem gideri	Kümülatif gider
1. Yıl	50 çalışan * %80* 50 hisse senedi opsiyonu/çalışan * 30 PB/hisse senedi opsiyonu = 60.000 PB	60.000 PB /3 yıl = 20.000 PB	20.000 PB
2. Yıl	50 çalışan * %80 * 100 hisse senedi opsiyonu/çalışan * 30 PB/hisse senedi opsiyonu = 120.000 PB	80.000 PB – 20.000 PB = 60.000 PB	120.000 PB * 2/3 = 80.000 PB

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ– dahili kriterlerle işletme çalışanları

Dahili performans kriterleri ile özkaynağa dayalı hisse bazlı işlem hesaplamaları

Yıl	Toplam gerçeğe uygun değer hesaplaması	Dönem gideri	Kümülatif gider
1. Yıl	50 çalışan * %80* 50 hisse senedi opsiyonu/çalışan * 30 PB/hisse senedi opsiyonu = 60.000 PB	60.000 PB /3 yıl = 20.000 PB	20.000 PB
2. Yıl	50 çalışan * %80 * 100 hisse senedi opsiyonu/çalışan * 30 PB/hisse senedi opsiyonu = 120.000 PB	80.000 PB – 20.000 PB = 60.000 PB	120.000 PB * 2/3 = 80.000 PB
3. Yıl	42 çalışan * 100 hisse senedi opsiyonu/çalışan * 30 PB/hisse senedi opsiyonu = 126.000 PB	126.000 PB – 80.000 PB = 46.000 PB	126.000 PB

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ– piyasa kriterleriyle işletme çalışanları

İşletme, aşağıdaki koşullar altında 5 yöneticisinin her birine 100 hisse senedi opsiyonu vermektedir: yöneticilerin üç yıl boyunca hizmette kalmaları ve üç yılın sonunda hisse senedi fiyatının %25 artması gerekmektedir. Bir hisse senedi opsiyonunun gerçeğe uygun değeri 15 PB'dir.

İşletme, hisse senedi opsiyonunun gerçeğe uygun değerini belirlemek için, hisse senedi fiyatının en az %25 artması olasılığını dikkate alan bir model kullanmaktadır.

Bu işlem nasıl muhasebeleştirilmelidir?

ÖZKAYNAĞA DAYALI HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ– piyasa kriterleriyle işletme çalışanları

Piyasa kriterleri ile özkaynağa dayalı hisse bazlı işlem hesaplamaları

Yıllar	Toplam gerçeğe uygun değer hesaplaması	Dönem gideri	Kümülatif gider
1. Yıl	5 yönetici * 100 hisse senedi opsiyonu/yönetici * 15 PB/hisse senedi opsiyonu = 7.500 PB	7.500 PB/3 = 2.500 PB	2.500 PB
2. Yıl	5 yönetici * 100 hisse senedi opsiyonu/yönetici * 15 PB/hisse senedi opsiyonu = 7.500 PB	7.500 PB/3 = 2.500 PB	5.000 PB
3. Yıl	5 yönetici * 100 hisse senedi opsiyonu/yönetici * 15 PB/hisse senedi opsiyonu = 7.500 PB	7.500 PB/3 = 2.500 PB	7.500 PB

Gider 2.500

Özkaynak 2.500

NAKİT OLARAK ÖDENEN HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ

Bir işletme, 3 yıl boyunca hizmette kalmaları şartıyla 10 yöneticiye hisse senedi değer artış hakkı vermiştir. Değer artış hakkı, çalışanlara hisse senedi fiyatının 100 PB'nin üzerindeki artışa eşit nakit ödeme alma hakkı vermektedir.

Kazanılması beklenen **değer artış haklarının gerçeğe uygun değeri:**

- 1. yılın sonunda 1.500 PB*
- 2. yılın sonunda 1.800 PB*
- 3. yılın sonunda 2.000 PB*

Bu işlem nasıl muhasebeleştirilmelidir?

NAKİT OLARAK ÖDENEN HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ

Nakit olarak ödenen hisse bazlı işlemler için hesaplamalar

Yıllar	Toplam gerçeğe uygun değer	Dönem gideri	Kümülatif gider
1. Yıl	1.500 PB	$1.500 \text{ PB} / 3 = 500 \text{ PB}$	500 PB

Gider 500
Borç 500

NAKİT OLARAK ÖDENEN HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ

Nakit olarak ödenen hisse bazlı işlemler için hesaplamalar

Yıllar	Toplam gerçeğe uygun değer	Dönem gideri	Kümülatif gider
1. Yıl	1.500 PB	$1.500 \text{ PB} / 3 = 500 \text{ PB}$	500 PB
2. Yıl	1.800 PB	$1.200 \text{ PB} - 500 \text{ PB} = 700 \text{ PB}$	$1.800 \text{ PB} * 2/3 = 1.200 \text{ PB}$

Gider 700

Borç 700

NAKİT OLARAK ÖDENEN HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMLERİ

Nakit olarak ödenen hisse bazlı işlemler için hesaplamalar

Yıllar	Toplam gerçeğe uygun değer	Dönem gideri	Kümülatif gider
1. Yıl	1.500 PB	$1.500 \text{ PB} / 3 = 500 \text{ PB}$	500 PB
2. Yıl	1.800 PB	$1.200 \text{ PB} - 500 \text{ PB} = 700 \text{ PB}$	$1.800 \text{ PB} * 2/3 = 1.200 \text{ PB}$
3. Yıl	2.000 PB	$2.000 \text{ PB} - 1.200 \text{ PB} = 800 \text{ PB}$	2.000 PB

Gider 800

Borç 800

NAKİT ALTERNATİFLİ HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMİ

Bir işletmeye veya karşı tarafa, işletmenin ilgili işlemi nakit (veya diğer varlıklar) ya da özkaynağa dayalı finansal araçlar aracılığıyla gerçekleştirmesini belirleme imkanı sağlayan hisse bazlı ödeme işlemlerinde, ilgili işlem ya da işlemi oluşturan unsurlar, bunların nakit ya da diğer bir varlıkla ödeneceğine dair işletme tarafından yüklenilmiş bir borç bulunduğu durumlarda, nakit olarak ödenen hisse bazlı ödeme işlemi; bu tür bir borç bulunmadığı durumlarda ise, özkaynaktan karşılanan hisse bazlı ödeme işlemi olarak muhasebeleştirir.

NAKİT ALTERNATİFLİ HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMİ

Bir işletme, üç yıl boyunca hizmette kalma koşuluna tabi olarak bir yöneticiye 100 hisse senedi değer artış hakkı vermektedir. Yönetici, 100 HİSSE SENEDİ İÇİN ihraç tarihi ile HAKEDİŞ TARİHİ (üç yılın sonu) arasındaki hisse senedi fiyatındaki artışa eşit bir NAKİT ÖDEME arasında seçim yapabilir.

Alternatif olarak, yönetici, ihraç tarihindeki hisse senedi fiyatına eşit uygulanacak fiyat üzerinden 100 hisse senedi opsiyonunu kullanabilir.

Hisse senedi opsiyonunun gerçeğe uygun değeri ve hisse senedi değer artış hakkı, ihraç tarihinde aynıdır, 10 PB.

Bu işlem nasıl muhasebeleştirilmelidir?

NAKİT ALTERNATİFLİ HİSSE BAZLI ÖDEME İŞLEMİ

Bu durumda, özkaynak unsurunun değeri $10 \text{ PB} * 100 \text{ hisse senedi opsiyonu} = 1.000 \text{ PB}$ 'dir. Ayrıca, nakit alternatifinin gerçeğe uygun değeri: $10 \text{ PB} * 100 \text{ hisse senedi değer artış hakkı} = 1.000 \text{ PB}$.

Bu nedenle, bu durumda, borç unsurunun değeri 1.000 PB ve özkaynak unsurunun değeri 0 'dır ($1.000 \text{ PB gerçeğe uygun değer} - 1.000 \text{ PB borç unsuru}$).

Gider 1.000

Borç 1.000

AÇIKLAMALAR

- ✓ Hakediş için gerekli koşullar, ödeme yöntemleri (nakit veya özkaynak) dahil olmak üzere her bir hisse bazlı ödeme düzenlemesinin her türünün açıklaması,
- ✓ Hisse senedi opsiyonu sayısı ve kullanım fiyatları,
- ✓ Kullanılan opsiyon fiyatlandırması modeli,
- ✓ Dalgalanma,
- ✓ Çeşitli ödeme yöntemlerinden kaynaklanan giderler vb.

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union